

VASTUSTAMME EURAJOEN KUNNAN KYLÄKOULUJEN LOPETTAMISTA

Eurajoen kunta on tunnettu pitkään kyläkoulujen puolestapuhujana ja yhtenä kunnan strategian painopisteenä on ollut nimenomaan kyläkoulumyönteisyys. Kunnassa on useita pieniä kyliä, joiden yhtenä vetovoima- ja elinvoimatekijänä on kyläkoulu. Kunnan eri kyliin on useiden viime vuosien aikana muuttanut paljon lapsiperheitä nimenomaan kyläkoulujen takia.

Eurajoen kunnan kunnanhallitus on 18.6.2024 päättänyt käynnistää kouluverkko-suunnitelman laatimisen. Kouluverkko-suunnitelman tiedot on koottu elokuun ja syyskuun alun aikana. Kunnanvirastolla on 17.9.2024 järjestetty asiaan liittyen kuulemistilaisuus, josta koulujen oppilaiden vanhemmat saivat tiedon wilma-viestillä 11.9.2024. Kunnanhallituksen on määrä käsitellä kouluverkko-suunnitelmaa 15.10.2024 ja kunnanvaltuusto käsittelee asiaa 11.11.2024.

EURAJOEN KUNTA: KOULUVERKKOSUUNNITELMA 2024

Kunta esittää Rikantilan, Sydänmaan, Kuivalahden ja Linnamaan koulujen toiminnan lopettamista vuosien 2024-2026 välisenä aikana. Kunnan mukaan kouluverkko-suunnitelman toimintaesitykset perustuvat laskeviin oppilasmääriin ja niiden kautta kustannuksiin. Kuivalahden koulun osalta kunta toteaa oppilasmäärän olevan liian pieni perusopetuksen tarkoituksen mukaiseen järjestämiseen ja 1.8.2025 alkaen oppilaat sijoitetaan Luvian yhtenäiskouluun.

Kouluverkko-suunnitelman ennakkovaikutusten arvioinnissa kunta toteaa päätöksellä olevan vaikutuksia Rikantilan, Sydänmaan, Kuivalahden ja Linnamaan koulujen oppilaiden ja heidän huoltajiensa arkeen. Kunta toteaa koulujen lopettamispäätösten vaikutuksien olevan pysyviä.

Kunta ei ole informoinut esimerkiksi lasten vanhempia kunnan päätöksentekoprosessista ja siitä, miten asian käsittely käytännössä toteutetaan. Vanhemmilla ei ole ollut riittävää tietoa siitä, että kunta on jo käytännössä aloittanut päätöksentekoprosessin ja 17.9.2024 ollut kuulemistilaisuus oli jo osa päätöksen tekoa. Osalla vanhemmista on ollut käsitys, että kyseinen tilaisuus olisi ollut luonteeltaan kouluverkkoon liittyvää tilanteen alkukartoitusta ja alkuinformaation jakamista vastaava tilaisuus. Vanhemmilla ei siten ole ollut riittävää tietoa siitä, että kouluverkko-suunnitelmaan liittyvät mielipiteet ja kysymykset olisi tullut esittää jo 17.9.2024 pidetyssä kuulemistilaisuudessa. Lyhyestä varoajasta johtuen kaikilla vanhemmilla ja muilla asianosaisilla ei ole ollut mahdollisuutta osallistua kuulemistilaisuuteen.

VASTINE EURAJOEN KUNNAN KOULUVERKKOSUUNNITELMAAN

Kyläkoulu tarjoaa lapsille sellaisen oppimisympäristön, jota iso koulu ei voi tarjota. Oppiminen tapahtuu pienissä ryhmissä, rauhallisessa ja tutussa ympäristössä, jossa lapset eivät "huku" isoon ihmismassaan. Pienessä kyläkoulussa kaikki leikkivät kaikkien kanssa ja isommat huolehtivat pienistä. Kavereita ollaan vaikka olisikin ikäeroa. Kyläkoulut tarjoavat hyvän mahdollisuuden mm. hyödyntää ympäröivää luontoa opetuksessa ja lähimetsän maasto on hyvä harjoitusalue myös liikkumiseen. Luontoretket laavuille ja syksyinen puolukkaretki tarjoavat lapsille myös sellaisia elämyksiä, joita iso koulu ei välttämättä voi tarjota. Kyläkoulu mahdollistaa innostavan, monipuolisen ja turvallisen kasvu- sekä oppimisympäristön lapsille, jossa lapsen oikeus oppimiseen toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla. Kyläkoulussa lapsen tarpeet pystytään huomioimaan paremmin ja nopeammin kuin isommassa koulussa, läsnä on aina aikuisia, jotka tuntevat lapsen.

Kunnan mukaan opetuksen järjestäjän tehtävä on turvata oppilaan oikeus oppimiseen ja turvalliseen oppimisympäristöön. Kyläkouluja pidetään lähtökohtaisesti oppimisympäristönä paljon

turvallisempaa kuin isoa monen sadan oppilaan koulua. Isommissa kouluissa oppimisympäristö on levoton ja ympärillä on koko ajan hälinää. Kun oppilaita on paljon, jäävät esimerkiksi kiusaaminen ja muut turvallisuuteen vaikuttavat tilanteet usein huomaamatta ja usein myös koulun aikuisten aika ei riitä huomioimaan kaikkea ympärillä tapahtuvaa. Vaikka esimerkiksi Luvialle on juuri palkattu uusi erityisopettaja, ei tämän uskota ratkaisevan niitä ongelmia, joita ison koulun iso ihmismäärä ja turvattomuus aiheuttavat lapsille. Tällä on erittäin negatiivinen vaikutus lapsien kehitykselle ja turvallisuudelle.

Kunta on ennakkovaikutusten arvioinnissaan listannut useita syitä sille, miksi kunta katsoo isomman koulun/isomman yksikön olevan lapselle parempi kasvu- ja oppimisympäristö kuin kyläkoulu. Kunnan mukaan lapset käyvät koulua kavereiden vuoksi ja pienemmissä kouluissa vuorovaikutussuhteet sekä vertaiskokemukset jäävät vähäisiksi. Kunta kertoo lasten huoltajien ilmaisseen halunsa siirtää lapset kouluun, jossa heillä on enemmän kavereita. Todellisuudessa kunta ei kuitenkaan ole haastatellut esimerkiksi Kuivalahden koulun oppilaiden vanhempia ja selvittänyt heidän näkemystään kyläkouluista kasvu- ja oppimisympäristönä tai muutenkaan selvittänyt vanhempien käsitystä/mielipidettä lapsen kavereiden sekä vuorovaikutussuhteiden määrästä.

Eurajoen kunta on mukana UNICEF:n Lapsiystävällinen kunta -mallissa, joka perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (www.eurajoki.fi). UNICEF:n mukaan velvoite arvioida lapsen etu ja asettaa se etusijalle päätösharkinnassa koskee sekä yksittäistä lasta että lapsia ryhminä. Lapsen etu tulisi ohjata viranomaisen toimintaa ja lapsen etu tulisi ottaa aktiivisesti huomioon kaikessa lapsia koskevassa päätöksenteossa. Kunnan viranhaltijan on punnittava päätöksen vaikutuksia lapsen eri oikeuksien toteutumisen kannalta sekä myös lapsen hyvinvointiin, persoonallisuuteen, arkeen sekä ihmissuhteisiin liittyvien tekijöiden välillä. Viranhaltijalle ja päätöksentekijälle lapsen edun arviointi on velvollisuus, jota mikään muu seikka ei voi tärkeysjärjestyksessä ohittaa. (www.lapsiystavallinenkunta.fi)

Kunta ei ole ollenkaan tai edes riittävällä tasolla tehnyt minkäänlaista alkukartoitusta tai haastatteluja koskien kohteena olevien kyläkoulujen oppilaita ja heidän vanhempiaan. Vanhemmilta ei ole pyydetty mitään ennakkotietoja, esimerkiksi lapsen tarpeesta saada opetusta pienessä kyläkoulussa, perheiden tilanteesta koskien vanhempien työskentelypaikkakuntaa ja kodin sijaintia. Kouluverkkoesityksessä toteutetaan lähikouluperiaatetta, mutta perheiden arjen toimintojen kannalta tämä ei välttämättä ole toimivin ja paras vaihtoehto, jos se lähin kyläkoulu suljetaan. Myös koulumatkaan käytetty aika tulee huomattavasti pidentymään. Kunta ei ole millään tavalla kartoittanut myöskään sellaisten lasten ja perheiden tilannetta, joissa lapset ovat vielä varhaiskasvatuksen piirissä tai huomioinut niitä perheitä, joissa on elokuussa 2025 esikoulussa aloittava lapsi. Kunta on jättänyt selvittämättä useita lapsien hyvinvoinnin, kehityksen ja oppimisen kannalta tärkeitä seikkoja eikä kunta ole riittävällä tavalla huomioinut eri perheiden tilanteita. Eurajoen kunta ei siten ole kouluverkkosuunnitelman laatimisessa toiminut UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisesti ja mallin vaatimalla tavalla.

Kunta esittää ainoana vaihtoehtona koulujen toiminnan lopettamisen. Kunnan esityksessä ei tule millään tavalla esille, että kunta olisi edes harkinnut tai selvittänyt muita vaihtoehtoja. Kunta ei ole selvittänyt sitä, haluaisivatko vanhemmat siirtää lapsia esimerkiksi isommista kouluista pienempiin kouluihin. Vanhemmilta saadun tiedon mukaan kunta pitää tarkasti ja lujasti kiinni lähikouluperiaatteesta eikä kunta suhtaudu myötämielisesti vanhempien pyyntöihin siirtää lapsia pienempään kouluun.

Eurajoen kunta on laatinut kouluverkkosuunnitelman liian nopealla aikataululla, ja koulujen toiminnan lopettamiseen liittyvä esitys on laadittu puutteellisin tiedoin. Kunta ei ole selvittänyt eikä

esittänyt mitään muuta vaihtoehtoa koulujen toiminnan lopettamiselle. Vaikka kunta toteaa koulujen lopettamisella olevan pysyviä vaikutuksia perheiden elämään, ei kunta ole kouluverkkoosuunnitelman laadinnassa huomionnut lasten sekä perheiden hyvinvointia riittäväällä tavalla.

Kunnan esityksestä ei käy ilmi, että kunta olisi millään tavalla arvioinut kyläkoulujen lopettamisen vaikutuksia eri kyliin. Kunnan katsotaan siten jättäneen kokonaan tekemättä arvioinnin kylien elinvoimaisuutta koskien. Kun kyläkoulu lopetetaan, vaikuttaa tämä koko kylän elinvoimaisuuteen. Esimerkiksi Kuivalahdella on vapaaehtois- ja talkoovoimin toimiva nuorisoseura ja Vapaapalokunta VPK. Jos kylän asukkaiden määrä vähenee lapsiperheiden mahdollisen poismuuton takia, tai jos uusia lapsiperheitä ei enää kylään saada, on nuorisoseuran ja VPK:n toiminnan jatkuminen uhattuna.

Edellä esitettyyn perustuen:

VASTUSTAMME KYLÄKOULUJEN TOIMINNAN LOPETTAMISTA.